

**Натисніть тут, щоб
купити книгу на сайті
або замовляйте за телефоном:
(0352) 51-97-97, (067) 350-18-70,
(066) 727-17-62**

ПЕРЕДМОВА

Енциклопедичний довідник “Зарубіжні письменники” — одне із перших видань такого типу на теренах України. Необхідність цього *Довідника* продиктована багатьма факторами, неабияку роль із-поміж яких відіграли неослабний інтерес української читацької аудиторії до світових літературних набутків і природне бажання ознайомити вітчизняного читача із тим літературно-історичним розвоєм, що приховується у понятті “зарубіжні письменники”.

Слід одразу ж зазначити, що це — видання довідково-пізнавального характеру. З огляду на вказану специфіку воно не претендує на всеохопність чи універсальність. Попри це наявний тут фактографічний матеріал уможливило знайомство українського читача з доволі широким колом неперебутих постатей і явищ світової літератури.

У *Довідник* увійшли статті про письменників різних країн, народів і епох — від літератури європейської античності та класичних літератур Азії до сьогодення. Стародавні Греція та Рим, країни Європи й Азії, Африки й Америки — такою є його географія. Письменники, про котрих ідеться у даному виданні, належать (чи не належать) до найрізноманітніших літературних напрямів, течій і шкіл, починаючи від класицизму і закінчуючи постмодернізмом. Кожен із них збагатив літературу власними художніми відкриттями, творче обличчя кожного із них самобутнє та неповторне. Проте існують і загальні, спільні для всіх закономірності в еволюції мистецтва слова, що не могло не відобразитись у їхній творчості, попри всю національну самобутність. Цей аспект також фігурує у статтях, але все ж найголовніше у них — інформація про життя письменників і їхні твори.

Значна частина статей *Довідника* укладена на основі видання “Зарубежные писатели. Библиографический словарь. В 2 ч. Ч. 1. А—Л. Ч. 2. М—Я” (Москва: Просвещение: Учебная литература, 1997) з подальшим доопрацюванням і наповненням перекладених статей українським бібліографічним матеріалом. Ряд статей відібра-

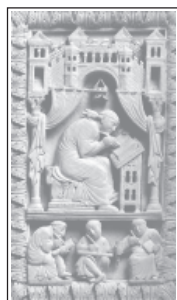
но з наукової літератури й адаптовано до вимог та стилю даного видання (авторство у таких випадках укладачі зазначали, приміром, не “М. Ібрагімов”, а “За М. Ібрагімовим”).

Структура статей не потребує окремих зауваг. Загалом вони до певної міри уніфіковані, що дає змогу виокремити в них такі ключові елементи: розповідь про життєвий і творчий шлях митця; аналіз, здебільшого лаконічний, основних літературних творів; бібліографія творів, перекладених українською та російською мовами, та праць літературознавчого характеру. Наприкінці другого тому *Довідника* наведено список загальних робіт з історії зарубіжної літератури й окремих національних літератур, що дало змогу уникнути повторень у постатейних бібліографічних довідках, а також подана інформація про основні міжнародні літературні премії та їхніх лауреатів.

І насамкінець — про критерії відбору персоналій. Зрозуміло, що передусім бралися до уваги художній рівень творів і знаковість їхніх авторів у загальносвітовому контексті, але при цьому не ігнорувалася й історично-художня значущість того чи іншого автора в межах окремо взятої національної літератури. Все це загалом, як і неминуча у таких випадках суб’єктивність укладачів, і привело до з’яви саме такого каталогу персоналій.

Енциклопедичний довідник “Зарубіжні письменники” значною мірою зорієнтований на шкільну та студентську аудиторію. Це пов’язано з тим, що вивчення творчого спадку найвидатніших письменників світу передбачене шкільними та вузівськими програмами. Тому й логічно, що суттєва увага приділена майстрам слова, твори котрих входять у коло дитячого читання, позакласного читання школярів (Ч. Діккенс, Марк Твен, А. Дюма, Р. Л. Стівенсон, А. Ліндгрен, С. Лагерлеф, Дж. Ролінг та ін.).

Водночас автори сподіваються, що *Довідник* зацікавить усіх небайдужих до художнього слова, оскільки безпосереднє його призначення — бути орієнтиром і путівником у світі літератури.

A

Абе Кобо
Абовян Хачатур
Агнон Шмуель Йосеф Галеві
Аддісон Джозеф
Аді Ендре
Азімов Айзек
Айтматов Чингіз
Акройд Пітер
Акутагава Рюноске
Аларкон-і-Мендоса Хуан Руїс де
Алейксандре-і-Мерло Вісенте
Алеман-і-де-Енеро Матео
Алкей
Алкман
Альберті Рафаель
Альф'єрі Вітторіо
Амаду Жоржі
Аміхай Єгуда
Анакреонт

Андерсен Ганс Крістіан
Андерсон Шервуд
Андреєвський Єжи
Андрєєв Леонід Миколайович
Андріч Іво
Ануй Жан
Апдайк Джон
Аполлінер Гійом
Апулей
Арагон Луї
Аріосто Лудовіко
Арістотель
Арістофан
Арто Антонен
Архілох
Астуріас Мігель Анхель
Ахматова Анна Андріївна
Ахундов Мірза Фаталі
Ачебе Чінуа

АБЕ КОБО (автонім: Кобо Кіміфуса — 7.03.1924, Токіо — 22.01.1993, там само) — японський письменник.

Дитинство його минуло в Маньчжурії. У 1948 р. А. закінчив медичний факультет Токійського університету. Кар'єрою лікаря знехтував, оскільки, як він якось висловився, “не створений для цієї професії, і почав писати ще студентом”.

У 1948 р. з'явився журнальний варіант першого оповідання А. “*Дорожній знак у кінці вулиці*” (“Оваріші міхі но шірубе ні”). Але великий успіх і популярність прийшли до нього у 1951 р., коли побачила світ повість “*Стіна. Злочин Карума*” (“S. Карума-ші но ганзай”). За неї А. був пошанований найвищою літературною нагородою Японії — премією Акутагави.

Науково-фантастична повість “*Четвертий льодовиковий період*” (“Дайон кампйокі”, 1958), центральною темою якої є зображення роздвоєння особистості — цій самій темі присвячена повість “*Майже як людина*” (“Іші но ме”, 1960) — остаточно переконала літературні кола у тому, що А. притаманний великий талант. Уже перші твори підтвердили оригінальність його художньої манери: переплетення вигаданих і реальних пластів розповіді (цього А., за його власним зізнанням, вчився у М. Гоголя), динамічний сюжет, витриманий у дусі детективу, тонкі філософські роздуми та символіка, сатиричність стилю та лапідарність мови. Вони виявляють її своєрідне кредо письменника, якому А. залишиться вірним у подальшому: прагнути досліджувати не стільки побут і “болючі проблеми” суспільства, скільки “мозок і психологію”, котрі так чи інакше визначають “спосіб дій”.

Особливий художній погляд А. давав привід критиці у різні роки називати його то фантастом, то авангардистом, то японським Сартром, то японським Достоевським. Роман “*Жінка у пісках*” (“Суна на онна”, 1962), що здобув премію газети “Іокура”, ознаменував початок романної творчості А. Авторська увага фокусується на процесі зміни психології, свідомості Нікі — скромного вчителя, особистості досить ординарної. Мріючи у минулому хоча б чим-небудь прославитись, у теперішньому він несподівано опиняється разом із самотньою жінкою у полоні величезної піщаної ями. Герой, допомагаючи жінці щодня відгрибати з ями пісок, що загрожує впасти з морського берега на село і зруйнувати, засипати усі житла, постійно відчуває внутрішній дискомфорт: “Якщо щоразу рятувати ближніх, які помирають від голоду, ні на що інше часу не залишиться...” У стані безмежного відчаю, моральної та фізичної втоми він нама-

гається втекти з цієї страшної пастки, але “думка його біжить назад”. Герой, нехтуючи своєю свободою, повертається на дно жакливої ями. Довгі, втомлюючі душу роздуми про права особистості, закон в умовах нелюдського існування приводять його до відмови від свого “я”, наближаючи тим самим до вселюдського “ми”. “У піску разом з водою він ніби виявив у собі нову людину”. Символічний і образ піску у романі. Для Нікі він — “сам рух”.

Герой роману “*Чуже обличчя*” (“Танін но као”, 1964) — вчений, який ховає під маскою власне обличчя, спотворене внаслідок хімічного вибуху в лабораторії, проходить, на відміну від Нікі, “шлях відлюдькуватості”, втрачаючи здатність до контакту з іншими людьми. Вивчаючи в ньому “розумовий механізм”, “робота” якого й перетворила його у морального виродка, звільненого від “усіх духовних пут”, А. залишає зовні відкритим питання — хто винуватий у цьому? Проте багато чого вгадується у навмисній зашифрованості репліки героя, сказаній у фіналі роману: “Звинуватити одного мене не вдасться... Я ненавиджу людей”. З нею вступає у своєрідний перегук морально-філософська думка роману “*Спалена карта*” (“Моетсукіта кізу”, 1967). Спаленою виявилась “особиста карта” Тасіро — героя, охопленого духовною самотністю. Автор осмислює цю актуальну для суспільства проблему як покарання за свідому відмову людини від загальнолюдських ідеалів.

У романі “*Людина-ящик*” (“Гако отоко”, 1974), найпослідовніше у порівнянні з іншими витриманому в улюбленій письменницькій манері зображення взаємозв'язку вигаданого та реального світів, йдеться про людину, яка намагається сховатися від життя, від тотальної байдужості, що панує в ньому, “в ящику з гофрованого картону, який надітий на голову і доходить до пояса”. Тут автор, продовжуючи художнє дослідження проблеми духовної самотності, збагачує її філософським відкриттям: врятувати Людину від цього кризового явища може лише саме Життя. У романі його уособлює образ Жінки. Саме до неї і звернені слова героя: “Єдине прохання — подай мені руку, поки ще я хочу взяти її”.

Роман “*Ті, що ввійшли у ковчег*” (інша назва — “*Ковчег сакури*” — “Гакобуне сакура мару”, 1984) отримав досить полярні відгуки. Писали про те, що у ньому самотність, “роз'єднаність людська” “не досліджується, не аналізується, а з самого початку постулюється”. Навряд чи це справедливо. Якщо розглядати роман у контексті всієї художньої творчості письменника, то слід зазначити, що він наче “зворотним світлом” освітлює попередні. Близький до них за манерою письма, цей роман “стягує” в єдиний вузол питання, що постійно хвилюють автора. Рішення

I

Галчинський Константи Ільдефонс
Гарднер Джон Чемплін
Гарсія Лорка Федеріко
Гарсія Маркес Габріель
Гаскелл Елізабет
Гельдерод Мішель де
Георге Стефан
Гете Йоганн Вольфганг
Гільєн Ніколас
Гінзберг Аллен
Годвін Вільям
Гойтісоло Хуан
Голдінг Вільям
Голдсміт Олівер
Голсуорсі Джон
Гольдоні Карло
Гомбрович Вітольд

Гонгора-і-Арготе Луїс де
Гонкур Едмон і Жуль
Гордімер Надін
Готье Теофіль
Гоцці Карло
Грасіан-і-Моралес Бальтасар
Грасс Гюнтер
Грей Томас
Грейвс Роберт
Грейф Леон де
Грімм Якоб і Вільгельм
Гріммельсгаузен Ганс Якоб
Грін Грем
Грінвуд Джеймс
Гріфіус Андреас
Гундулич Іван

**ГАЛЧІНСЬКИЙ, Конс-
анти Ільдефонс** (Gałczyński,
Konstanty Ildefons — 23.01.
1905, Варшава — 6.12.1953,
там само) — польський поет.

Константи Ільдефонс Г.
народився 23 січня 1905 р.
у Варшаві. Із початком
Першої світової війни його
батьки переїхали у Моск-

ву, де Константи навчався у школі Польського
комітету. У 1918 р. сім'я Галчинських поверну-
лася у Варшаву. Закінчивши гімназію, Конс-
танти вступив в університет на відділення кла-
сичної англійської філології. Гуманітарна освіта
дала йому не тільки знання зі світової культури
та мистецтва, а й змогу відчутти поезію ніби
зсередини, блискуче опанувати прийоми віршу-
вання — від гекзаметра до верлібру. Писати Г.
вчився у П. де Ронсара, А. Рембо, Данте,
Ш.Бодлера, В. Шекспіра, Р.М.Рільке. Великий
вплив на становлення його художнього світу
справив німецький романтик Е.Т.А. Гофман.
Саме від Гофмана бере початок той сплав фан-
тазії, іронії, емоційної насиченості, що характе-
рний для творчості Г.

У 1923 році вийшли друком перші вірші Г.
У його ранній поезії багато від юнацької пози,
бажання епатувати (*“Вулиця шарлатанів”, “Музи
ніжки цілую”, “Привіт, Мадонно”*) і водночас
неприйняття богомності й естетства (*“Одягну я
штани чорні, цвинтарні...”*).

Університетські заняття були перервані слу-
жбою у війську. Вірші цього періоду свідчать
про світоглядну орієнтацію поета; він дедалі
проникливіше вдвигався у життя. У 1928 р. Г.
опублікував поему *“Кінець світу”* з підзаголов-
ком *“Видіння святого Ільдефонса, або Сатира
на Всесвіт”* (*“Koniec świata. Wizje świętego
Ildefonsa czyli Satyra na Wszechświat”*). Притаман-
на особистості Г. іронічність стає важливою
прикметою його поетичного стилю.

У цей час у культурному житті Польщі за-
явило про себе літературне угруповання “Квадри-
га”, засноване у 1927 році. Г. став його активним
членом. У колі проблем цієї групи першочер-
говими були питання творчої відповідальності
поета. Г. широко поділяв думку про суспільне
призначення поезії. Його вірші стають не лише
автопортретом художника, а й портретом епохи.
Мандри зачарованої душі у казкових країнах
ранніх поезій Г. поступаються місцем лірично-
гротесковим замальовкам міського життя. Це
поема *“Польське пекло”*, вірші *“Марш масонів”,
“Вулиця Товарна”, “Емігранти”* та ін.

Творчий злет поета-початківця пов'язаний
з його великим коханням та одруженням.

У 1931–1933 рр. Г. працював референтом
з питань культури у польському консульстві

в Берліні. Тут він створив один із своїх найкращих
творів — поему *“Бал у Соломона”* (*“Bal u
Salomona”*), проїняту боєм і стурбованістю за
людину та людство.

У 1934–1936 рр. поет із сім'єю жив у Віль-
нюсі, багато писав. Створена у цей час поема
“Народне свято” (*“Zabawa ludowa”*, 1934) свід-
чить про інтенсивні пошуки нових засобів зоб-
раження дійсності, збагачення віршового ладу.
У 1937 р. вийшла друком збірка Г. *“Поетичні
твори”* (*“Utwory poetyckie”*).

Напередодні Другої світової війни Г., як
і більшість європейських письменників, роз-
мірковує про відповідальність інтелігенції за
долю світу. Найчастіше ставлення поета до то-
гочасної інтелігенції гостро критичне: *“Ми весь
час біжимо. З міста до міста. Інтелігенти. Су-
мюча нація. Гинучий клас. Малі, замерзлі”*.
Лірично-гротескова поезія Г. наповнюється со-
ціальними мотивами.

З початком війни у 1939 р. поет був призван-
ний в армію, а 17 вересня того ж року рядовий
піхоти Г. потрапив у німецький полон і п'ять
з половиною років провів у таборі для військо-
вополонених. У повоєнному ліричному шедевр-і
“Веселі свята” поет так написав про цей жах-
ливий час:

Скільки днів у полоні прожито,
Знемагав я у рабській роботі.
Срібний місяць, мов серце розбите,
Повисав на колючому дроті.

(Пер. В. Гоцуленка)

Чимало табірних поезій Г. збереглося. Вірші
ходили у списках, їх передавали з уст в уста.
Серед них — знаменита *“Пісня про солдатів Вес-
терплатте”* (*“Pieśń o żołnierzach Westerplatte”*),
присвячена захисникам Гданська:

Настали літні дні, коли
Судилося вмирати,
І маршем просто в небо йшли
Солдати з Вестерплатте.

(Пер. Р. Лубківського)

Лише навесні 1946 року Г. повернувся на
батьківщину. Мешкав у Варшаві. Вірив у нову
Польщу. У 1946–1953 рр. він видав збірки
“Вірші” (*“Wiersze”*), *“Зачарований візок”*
(*“Zaczarowana dorożka”*, 1948), *“Шлюбні обруч-
ки”* (*“Ślubne obrączki”*, 1949), *“Ліричні вірші”*
(*“Wiersze liryczne”*, 1952), *“Пісні”* (*“Pieśni”*,
1953), цикл сатиричних мініатюр *“Зелена Гус-
ка”* (*“Zielona gęś”*), віршовані фейлетони *“Лис-
ти з фіалкою”* (*“Listy z fiołkiem”*, 1946–1950);
публікувався у популярному журналі *“Пше-
круй”* (*“Огляд”*).

Злигодні воєнних років підірвали здоров'я
Г.; інфаркти 1940 і 1952 рр. він переміг, а третій

виявився фатальним. 6 грудня 1953 р. поета не стало.

Висока духовна наснага пронизує всю поетичну спадщину Г. Життєві та соціальні драматичні катаклізми, що випали на його долю, не похитнули властивого поетові життєствердного світовідчуття. “Посмішка — моральний обов’язок людини”, — напівсерйозно, напівжартома стверджував він.

Талант Г. барвистий і багатогранний. Його філологічна освіченість передбачає інтелектуального читача для вишуканої, високої поезії (“Муза”, “Венера”, “Гімн Аполлону”, “Ніобея”). А його сатиричні та жартівливі вірші написані у легкій, ігровій, доступній манері оповіді. Ось, наприклад, вірш “Чому огірок не співає”:

Питання оце заголовне,
Яке ми посміли задати,
Із мукою, навіть із болем
Належало б нам розв’язати.
Якщо огірок не співає
В негоду і в днину пожогу,
Таку, певне, долю він має
І жити інакше не може...

(Пер. І. Глинського)

Творчість Г. відзначається парадоксальністю думки, афористичністю і лаконізмом письма, узагальненістю характеристик. Його поетичний стиль поєднав лірику, гумор і сатиру. Його сатира різноманітна за жанрами: сатиричні вірші, байки, поеми, фейлетони.

У світову літературу ХХ століття поет Константи Ільдефонс Г. увійшов як безсумнівний новатор художньої форми, котрий поставив на службу мистецтву прийоми гротеску й абсурду. Його художні відкриття стали набутком сучасної поезії, у тому числі й української (поеми І. Драча “Соловейко-Сольвейг” та “Зоря і смерть Пабло Неруди”).

Українською мовою окремі твори Г. перекладали Р. Лубківський, І. Глинський, К. Гурницький, В. Гуцаленко, С. Космачевська, Д. Павличко, П. Тимочко та ін.

Тв.: *Укр. пер.* — [Вірші] // Антологія польської поезії: В 2 т. — К., 1979. — Т.2; [Вірші] // Всесвіт. — 1961. — №11; 1968. — №9; 1969. — №8; 1973. — №3; 1980. — №1; 1985. — №3; 1997. — №2; [Вірші] // Гурницький К. Земля в польоті. — Ужгород, 1981; [Вірші] // Слов’янська ліра. — К., 1983; [Вірші] // Поклик. — К., 1984; [Вірші] // 50 польських поетів: Антологія польської поезії у перекладах Д. Павличка. — К., 2001. *Рос. пер.* — Варшавские голуби. — Москва, 1962; Стихи. — Москва, 1967; Избранное. — Москва, 1975.

Лит.: Моренець В.П. Джерела поетики Константи Ільдефонса Галчинського. — К., 1986.

Г. Бондаренко

ГАРДНЕР, Джон Чемплін (Gardner, John Champlin — 21.07.1933, Батавія, шт. Нью-Йорк — 14.09.1982, Сасквеханна, шт. Пенсильванія) — американський письменник.

Гарднерівський парадокс полягає в тому, що письменник намагався за своє життя служити категоріям нібито одвічним, закликаючи літературу до моральності, хоча й був міцно “вмонтований” у свій час. Сам він зараховував себе до того крила в літературі, до якого належали Дж. Барт, Дж. Бартельм, Гес — New or Experimental Fiction. Не надто вдумлива критика розвела їх на протилежні барикади після виходу гарднерівської статті “Про моральність літератури”, де він, мабуть, доведений до краю тією зливою книжок, фільмів, телепередач про насильство та жорстокість, яка затопила Америку одразу після сексуальної революції, нагадував колегам про комунікативні та виховні функції літератури. Відтак, неоавангардисти звинуватили Г. в конформізмі, його було віднесено до неоконсерваторів, ворогів нового і новаторського. Можна вважати, що такої оцінці певною мірою сприяла поява його повісті “Нікелева гора” (“Nickel Mountain”, 1974), герої якої Генрі Сомс просто-таки хворий на доброту. Проте така оцінка постаті письменника, безсумнівно, несправедлива та поверхова.

Г. писав критичні статті і глибоко цікавився літературними проблемами упродовж усього творчого життя. У них він постійно звертався до законів літературної творчості, до значення літератури як такої. У 1980 р. в чималій праці “Письменницька точка зору на літературну творчість” він пояснював своє розуміння поняття “моральність літератури”: “Таким чином, моральна література мала би представляти корисні приклади, моделі творчого процесу. Такого типу художня література передає своє моральне значення, свою готовність через процес, котрий є взагалі — і специфічно — чесним і строгим способом мислення, дослідженням швидше з галузі конкретної, ніж абстрактної філософії, але також водночас — і в цьому весь сенс — пропонує насамперед культурний і позитивний, аніж негативний, приклад. Це, звичайно, перекреслює, піддає анафемі, якщо хочете, роботи, які надають стереотипи, полегшені і сентиментальні модули, котрі насаджують незначні передсудки та фальшиву правильність. Такі роботи можуть бути моралізаторськими, але не моральними: адже ці роботи настільки по-доктринерському вирішені, що скрупульозна аргументація позбавить значення їхні відкриття і зведе нанівець можливість змін. Твір моральної літератури завжди вітальний, “відкритий”, у ньому щось апро-

бується і досліджується, а не стверджується та доводиться... Художня література, яка є моральною, залежить від багаторівневого діалогу між автором — текстом — письменником”. Відтак, не можна не погодитись із учнем і другом Г. — Ч. Джонсоном, котрий видає твори після смерті автора і трактує поняття моральності літератури, що його відстоював Г., як заклик письменників до відповідальності за написане. А вся творчість Г., безумовно, є моральною — не так через її відданість демократичним загальнолюдським цінностям, як завдяки тому нескінченному і плідному творчому пошуку, в якому читач разом із автором ці цінності відкриває.

Джон Г. був фахівцем із середньовічної літератури, освіченим університетським професором, автором двох розвідок про Дж. Чосера. У художню літературу увійшов своєрідним переспівом “Беовулфа”, переказавши епос з точки зору найнезвичайнішої з його дійових осіб — монстра Гренделя. У “Гренделі” (“Grendel”, 1971) Г. зберігає “фактографічну основу” першоджерела, акцентуючи моральні та психологічні мотиви, що не були центральними для міфу. Йдеться здебільшого про співмірність добра і зла, про причини зародження й умови зміцнення злого начала.

Вся історія переповідається самим Гренделем. Грендель викладає власну версію взаємин із людьми (адже це вони, не розуміючи його, жахаючись його зовнішності, почали знущатися над ним і викликали його відповідну злу реакцію), він оповідає про свої почуття, думки, про своє пізнання світу. І зміна ракурсу, “точка зору” абсолютно переінакшує усталену епічну картину: змінюється уявлення про витоки зла, про насильство, про людей і цивілізацію, про справедливість і помсту. Проте відвертість (а швидше нерозвиненість свідомості, або точніше — її недосвідченість) Гренделя дозволяє і його побачити зсередини, через таке самовідкриття відбувається надзвичайно вражаюче викриття зла, хаосу, насильства. Врешті Грендель, відчувши і повіривши, що він стіною (це одна з лейтмотивних метафор) відгороджений від людей, і більше того — вважаючи, що й люди відгороджені один від одного непроникними стінами, стає знаряддям зла, відчувається і дійсно стає частиною “механічного хаосу” (ще одна “працююча” метафора). Парадоксально, але думку про те, що сенсом життя є загальна взаємопов’язаність, проголошує Дракон, у якого (це не менш парадоксально) багато спільного, принаймні у зовнішності, з героєм Беовулфом. І справді, у житті все взаємопов’язано...

Такою взаємопов’язаністю позначена і культура, нерозривний зв’язок верху і низу, свідомості та підсвідомості. Вагомим і важливим компонентом поетики стає інтертекстуальність (крім

переспіваного “Беовулфа”, тут задіяно фрагменти із В. Блейка, Дж. Чосера, О. Вайльда). Долання Гренделем шляхів зла водночас пов’язано зі становленням його свідомості — адже “підтекстом” взаємин чудовиська і людей стає процес мовлення і взагалі проблема мови: мати Гренделя тільки розуміє людську мову, сама ж вона позбавлена цього дару; Грендель вважає, що володіє ним, хоча людей тільки жахають звуки, які він видобуває з себе.

Уже в цій гарднерівській *fable* моральна зосередженість позбавлена однозначності, навпаки, вона зорієнтована на універсальну взаємозалежність як основу життя і — що не менш важливо — письменник широко користується експериментальною технікою.

Визнання Г. приніс його роман “Діалоги з Сонячним” (“The Sunlight Dialogues”, 1972), де глибока інтелектуальна основа переплітається із детективною тканиною. Сюжетну вісь складають діалоги шефа поліції та мандрівного філософа, носія порядку (“християнської ідеї”), здорового глузду, усталених норм, — з одного боку, і прихильника манніхейського начала, яке утверджує як норму співіснування добра і зла. У цих діалогах відбувається апробація духу і ситуації американської сучасності, в якій Г. опукло вирізняє небезпеку мегаломанії, що збочує, викривлює саму ідею американської мрії. Філософ гине, але його уроки виявляються не марними, і шеф поліції набуває осмисленої людяності, навчається більш творчим, а відтак, і справедливим підходам до життя.

“Жовтневе світло” (“October Light”, 1976) принесло автору Національну премію книги і може вважатися одним з найцікавіших і найоригінальніших сучасних романів. У ньому все визначено і регламентовано: події тривають кілька жовтневих днів, локус — маленький шматок штату Вермонт, час — напередодні двохсотріччя США, тобто кінець 70-х років, герої — вермонтські фермери, родина Пейджів. Події, які тут відбуваються, досить дивні: хазяїн ферми, 73-річний Джеймс Пейдж, пальнувши з дробовика, знищує телевізор і головою з каміна заганняє до спальні 80-літню сестру, погрожуючи пристрелити її, а заодно й усіх, хто намагатиметься припинити їхню сварку. На щастя, він... засинає в туалеті.

Сестра Саллі при цьому розробляє складну систему оборони, яка спрацює не проти брата Джеймса, а проти ні в чому не винної плеєні. У результаті Джинні з пробитою головою опиняється в лікарні. Сюжет — чи то фарсовий, чи то в дусі гумору фронтіру, але суто американський. І його герої — справжні американці. Не якісь там негри, євреї чи мексиканці, а БАСП — білі англосакси-протестанти, чий предки прибули у США ще у XVII ст.

їде за нею. Вдома на нього чекає типова доля чеського інтелігента, котрий не бажає пристосовуватися до режиму. Томаша змушують підписатися під зреченням його опублікованої ще до серпня статті, у якій містилася критика комунізму, а коли він на це не згоджується, переводять із клініки у звичайну лікарню, потім він втрачає і це місце, три роки займається миттям вікон, згодом за наполяганням Терези вони їдуть у село, не знаходять щастя й обоє гинуть у автомобільній катастрофі.

У романі відсутні розлогі описи. Автор лаконічно інформує читача про вчинки, емоції, думки героїв, іноді про їхні сни, але ця інформація супроводжується роздумами К. про створені ним образи, про характер зображуваного часу, про поетику цього роману, про закономірності людського життя. У *“Нестерпний легкості буття”* відтворюються суперечки та незгоди в емігрантському середовищі, з певним скепсисом зображені дисиденти, наївне і показне, як він гадав, бунтування лівих інтелектуалів на Заході. Разом із коханкою Томаша художницею Сабіною автор бачить у “кітці” своєрідне естетичне підґрунтя перемоги тоталітаризму, виток планетарної кризи взагалі. К. неодноразово підкреслює: “Людське життя збувається лише раз, і через те ми ніколи не зможемо визначити, яке з наших рішень було правильним, а яке — хибним. У даній ситуації ми могли вирішити лише один-єдиний раз, і нам не дано ніякого другого, третього, четвертого життя, щоби мати можливість зіставити прийняті рішення”. Єдність, неповторність життя створює його легкість, але саме в цій гаданій легкості — його справжній трагізм, його нестерпність.

Останнім романом, написаним чеською мовою, став роман *“Безсмертя”* (*“Nesmrtelnost”*), дописаний у 1988, вперше виданий франц. мовою у 1990 р.). У ньому К. постійно підкреслює фіктивність усього, що відбувається. Його загалом цікавлять загальні питання буття та характерні риси європейської культури. У книзі рефлексійності до такої міри домінує над сюжетною лінією, що її можна вважати певним синтезом роману й есе.

Ключем до глибшого розуміння творчості К. може бути збірка із семи есе *“Мистецтво роману”* (*“L’art du roman”*, 1986). Ця збірка не має нічого спільного з ранньою однойменною теоретичною працею, крім назви. Тут автор розмірковує про власну творчу манеру, особливо акцентує увагу на донедавна недооцінюваній традиції центрально-європейського роману та захоплюється модернізмом “кафківської” традиції. Подальші есе склали збірку *“Зраджени заповіти”* (*“Les testaments trahis”*, 1993). Роздуми про можливість роману, а також опубліковані в журналах есе про політичне та культурне протистав-

лення “Заходу” та “Сходу” та про концепцію Центральної Європи зробили К. популярним публіцистом ще у 80-х рр. Він також публікувався у чеських, французьких, і навіть в ісландських і мексиканських періодичних виданнях.

К. неодноразово підкреслював, що надихається творами європейської літератури періоду Відродження та Просвітництва, особливо романами Дж. Боккаччо, Ф. Рабле, Л. Стерна та Д. Дідро. Свою п’єсу *“Жак і його пан”* (*“Jacques et son maître”*, 1981), присвячену Дідро і яка є варіацією на тему роману самого Дідро *“Жак-фаталіст”*, К. написав у роки радянської окупації. Вперше п’єса була опублікована у Парижі в авторському перекладі.

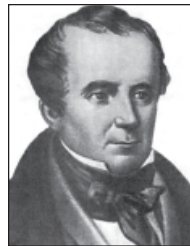
У 90-х рр. К. розпочав писати свої романи французькою мовою. *“Неснишність”* (*“La lenteur”*, 1995) і *“Справжність”* (*“L’identité”*, 1997) є швидше певними резюме, у яких натяк на більш конкретну історію лише ілюструє абстрактні роздуми, есе чергуються із сюжетною лінією, і у світ роману проникають більш чи менш приховані алюзії на традиції роману минулих століть.

Останній на даний час роман *“Невідання”* (*“L’Ignorance”*, 2003) був уперше опублікований за побажанням автора іспанською мовою. Темі роману — еміграція, самотність, пам’ять, забуття, ностальгія, байдужість.

Тв.: Укр. пер. — Ніхто не сміятиметься // Сучасність. — 1979. — №12; Смішні любові. — Львів, 2001. Рос. пер. — Прощальный вальс. Бессмертие. — С.-Петербург, 1999, 2003; Невыносимая лёгкость бытия. — С.-Петербург, 2000, 2003; Неспешность. Подлинность. — С.-Петербург, 2001; Смешные любови. — С.-Петербург, 2001, 2003; Шутка. — С.-Петербург, 2001; Книга смеха и забвения. — С.-Петербург, 2003.

Лит.: Kosková. Milan Kundera. — Praha, 1998; Kosková. Hledání ztracené generace. — Toronto, 1987; Chvátik K. Svět románů Milana Kundery. — Brno, 1994; Le Grand E. Kundera aneb Paměť touhy. — Olomouc, 1998; Kubíček T. Vyprávět příběh naratologické kapitoly k románům Milana Kundery. — Brno, 2001.

За М. Щепанович

КУПЕР, Джеймс Фенімор (Cooper, James Fenimore — 15.09.1789, Берлінгтон, шт. Нью-Джерсі — 14.09.1851, Куперстаун, шт. Нью-Йорк) — американський письменник.

К. — основоположник історичного, авантюрного та соціально-критичного роману в літературі США. Автор 33 романів, зокрема морських, сатиричних, звичаєвоописових, своєю творчістю письменник улягає в рамки романтичного напрямку в літературі.

К. був сином землевласника-конгресмена зі штату Нью-Йорк, котрий створив поселення

Куперстаун, де проминуло дитинство майбутнього романіста. Після навчання у місцевій школі він провівся два роки у Єльському коледжі — звідти К. виключили за дисциплінарне порушення. Прослуживши п'ять років на флоті, К. одружився і, побившись об заклад, розпочав письменницьку діяльність першим, художньо слабким романом *“Осторога”* (*“Precaution”*, 1820).

Відомим письменник став уже після виходу друком роману *“Шпиун”* (*“The Spy”*, 1821), присвяченого американській революції, першого твору в цьому жанрі, написаного “американцем, про американців, для американців” (В. Ковальов). К. започатковував тут тему простого, скромного патріота Гарві Берча, захисника своєї вітчизни, секретного агента Дж. Вашингтона — цю тему у літературі США продовжать Г. Мелвілл в *“Ізраелі Поттері”* та Марк Твен в *“Янки з Коннектикуту при дворі короля Артура”*.

Той факт, що романи К. не є, навіть у своєму підході до “історизму”, простим наслідуванням В. Скотта, видно з головного його твору, що здобув К. славу світового письменника — серії з п'яти романів, названих *“Повістями по Шкіряну Панчохо”* — за іменем головного героя, слідопита і мисливця Натті Бампо. Хоча кожний із романів прослідковує один з періодів життя героя, а разом з ним — і етап освоєння континенту та становлення нації, з жанрового боку вони значно різняться. Приміром, роман *“Піонери”* (*“The Pioneers”*, 1823), найбільш соціально-проблемний у серії, насичений суспільними конфліктами та зображенням галереї типів, які прийшли разом з буржуазною цивілізацією на фронтір, внаслідок чого першопроходці-піонери, які освоювали дикий край, змушені податись далі, на Дикий Захід. *“Останній із моґікан”* (*“The Last of the Mohicans”*, 1826) — найавантюристичніший і найзнаменитіший із романів К., динамічний за фабулою, де письменник ставить проблему “червоношкірих дияволів” чи “шляхетних дикунів” — проблему ставлення до індіанської культури та її місця у США. Вона помітно ідеалізована як в образі злочинця Маґуа, вождя гуронів, так і в образі Ункаса, ідеального “лицаря” лісової глушини, юного індіанця-делавара. Такий самий піднесений характер має й ідеальна дружба представників двох рас, двох культур — Чингачука та Соколиного Ока (Натті Бампо). Письменник вважає, що індіанцєві доведеться піти з історичної арени — у цьому трагедія американських аборигенів, нездатних адаптуватися до цивілізації.

“Прерія” (*“The Prairie”*, 1827) — третій роман серії, що завершується смертю Натті (чи Трапера) на обширах американських прерій. Ці величезні простори, на думку автора, повинні змусити людину визначитися перед невідомим

у житті, перед небувалим в історії, як і перед самою собою, і зробити етичний вибір. Це — найбільш “філософський” з усіх романів про Шкіряну Панчохо. Центральний образ розвідника лісів, піонера-першопроходця, став одним з архетипних персонажів літератури США. Він — постать двоїсто-суперечлива: друг індіанців і водночас їхній винишувач, оборонець природи і, як призовісник “цивілізації”, її зрадник.

До власне історичних романів К. належать *“Лайонел Лінкольн, або Облога Бостона”* (*“Lionel Lincoln...”*, 1825), присвячений війні за незалежність США, *“Долина Віш-тон-Віш”* (*“The Wept of Wish-ton-Wish”*, 1829) — про пуританів Нової Англії, де вперше використаний мотив змашаного шлюбу та “індіанського полону”, *“Мерседес із Кастилії”* (*“Mercedese of Castile”*, 1840) — роман про плавання Х. Колумба та низка інших.

Як зачинатель морської теми, К. є автором *“Лоцмана”* (*“The Pilot”*, 1823), авантюрного роману про Джона Пола Джонса, американського флотоводця епохи війни за Незалежність, *“Червоного Корсара”* (*“The Red Rover”*, 1828), *“Морської чарівниці”* (*“The Water Witch”*, 1830) та *“Двох адміралів”* (*“The Two Admirals”*, 1842). Досвідом служби на флоті навівана документальна *“Історія флоту Сполучених Штатів”* (*“The History of the Navy of the United States of America”*, 1834).

Роки перебування у Європі (1826–1833) змусили К. розгорнути низку зіставлень американської демократії з європейською тиранією як наслідків розвитку двох різних цивілізацій — суто американська, настільки ж правильна, наскільки й однобока антиномія. Ця ідея, витримана іноді в дещо схематичному, пропагандистському дусі, пронизує роман *“Браво”* (*“The Bravo”*, 1831), присвячений венеціанській республіці, *“Гейденмаєр”* (*“The Heidenmauer”*, 1832) і *“Кам”* (*“The Headsman”*, 1833).

Однак повернення у США у 1833 р. викликало зворотну реакцію розчарування, пов'язаного зі зміною у світогляді письменника: замість демократії він виявив на батьківщині тенденції до власництва та накопичення. Тому замість панегірика американській демократії на кшталт створеної перед поїздкою книги *“Погляди американців”* (1828) К. написав сповнений гіркоти *“Лист до снівітчизників”* (*“A Letter to His Countrymen”*, 1834). Цей документально-публіцистичний твір відкрив нову грань творчості письменника — сатиричний памфлет, яким став роман *“Монікіни”* (*“The Monikins”*, 1835), книги *“Додому”* (*“Homeward Bound”*, 1838), а також *“Американський демократ”* (*“The American Democrat”*, 1838).

Ці книги спричинили жорстку полеміку в пресі та цькування на письменника, звинуваченого в “антипатріотизмі”. Позиція К. була непростого:

ЗМІСТ

А

Абе Кобо (<i>Кибальчич Л.</i>)	8
Абовян Хачатур (<i>Назарець В.</i>)	9
Агнон Шмуель Йосеф Галеві (<i>Щавурський Б.</i>)	10
Аддісон Джозеф (<i>Кожевников М.</i>)	12
Адї Ендре (<i>За Кіраєм І.</i>)	14
Азімов Айзек (<i>Рокаш О.</i>)	16
Айтматов Чингіз (<i>Щавурський Б.</i>)	18
Акройд Пітер (<i>Васильєв Є.</i>)	20
Акутагава Рюноске (<i>Соколова Н.</i>)	21
Аларкон-і-Мендоса Хуан Руїс де (<i>Луков В.</i>)	23
Алейксандре-і-Мерло Вісенте (<i>Назарець В.</i>)	25
Алеман-і-де-Енеро Матео (<i>Бернова Ю.</i>)	26
Алкей (<i>Пащенко В., Пащенко Н.</i>)	28
Алкман (<i>Пащенко В., Пащенко Н.</i>)	29
Альберті Рафаель (<i>Назарець В.</i>)	29
Альф'єрі Вітторіо (<i>Назарець В.</i>)	31
Амаду Жоржі (<i>Назарець В.</i>)	32
Аміхай Єгуда (<i>Безкоровайний Г.</i>)	34
Анакреонт (<i>Нікола М.</i>)	35
Андерсен Ганс Крістіан (<i>Храповицька Г.</i>)	36
Андерсон Шервуд (<i>Гіленсон Б.</i>)	40
Анджеєвський Єжи (<i>Назарець В.</i>)	42
Андрєєв Леонід Миколайович (<i>Щавурський Б.</i>)	44
Андріч Іво (<i>Рокаш О.</i>)	47
Ануй Жан (<i>Ардаб'єва А.</i>)	49
Апдайк Джон (<i>Гіленсон Б.</i>)	51
Аполлінер Гійом (<i>Ніколенко О.</i>)	53
Апулей (<i>Христиніна Є.</i>)	56
Арагон Луї (<i>За Андрєєвим Л.</i>)	58
Аріосто Лудовіко (<i>Полуяхтова І.</i>)	61
Арістотель (<i>Нікола М.</i>)	63
Арістофан (<i>Нікола М.</i>)	64
Арто Антонен (<i>Васильєв Є.</i>)	68
Архілох (<i>Нікола М.</i>)	70
Астуріас Мігель Анхель (<i>Макаров А.</i>)	72
Ахматова Анна Андріївна (<i>Щавурський Б.</i>)	73
Ахундов Мірза Фаталі (<i>За Караєвим Я.</i>)	75
Ачебе Чінуа (<i>Васильєв Є.</i>)	77

Б

Базен Ерве (<i>Фомін С.</i>).....	80
Байрон Джордж Ноел Гордон (<i>Шайтанов І.</i>).....	80
Балашші Балінт (<i>За Голєніщєв-Кутузовим І.</i>).....	86
Бальзак Оноре де (<i>Храповицька Г.</i>).....	87
Банг Герман (<i>Храповицька Г.</i>).....	94
Бараташвілі Ніколоз Мелітонович (<i>За Асатіані Г. та Абашідзе Г.</i>)	96
Баратинський Євгеній Абрамович (<i>За Фрізманом Л.</i>).....	98
Барбюс Анрі (<i>Фомін С.</i>).....	100
Барнс Джуліан (<i>Васильєв Є.</i>).....	101
Бароха-і-Нессі Піо (<i>Назарєць В.</i>).....	103
Барт Джон (<i>Денисова Т.</i>).....	104
Басьо (<i>Турков Г.</i>).....	107
Бахман Інгеборг (<i>Нікіфоров В.</i>).....	111
Беккет Семюел Барклі (<i>Безкоровайний Г.</i>).....	113
Бекон Френсіс (<i>Чорноземова Є.</i>).....	116
Беллоу Сол (<i>Васильєв Є.</i>).....	118
Белль Генріх (<i>Пронін В.</i>).....	120
Бенавенте-і-Мартінес Хасінто (<i>Назарєць В.</i>).....	123
Бенн Готфрід (<i>Назарєць В.</i>).....	124
Беньян Джон (<i>Демидова Т.</i>).....	125
Беранже П'єр-Жан (<i>Триков В.</i>).....	127
Берджес Ентоні (<i>Безкоровайний Г.</i>).....	129
Бержерак Сав'єн Сірано де (<i>Васильєв Є.</i>).....	131
Бернгард Томас (<i>Васильєв Є.</i>).....	132
Бернс Роберт (<i>Пронін В.</i>).....	133
Берроуз Вільям Сьюард (<i>Васильєв Є.</i>).....	135
Бешенєї Дйордь (<i>Назарєць В.</i>).....	136
Биков Василь Володимирович (<i>Ніколенко О.</i>).....	138
Бічер-Стоу Гаррієт (<i>Михальська Н.</i>).....	140
Бішоп Елізабет (<i>Щавурський Б.</i>).....	141
Бйорнсон Б'єрнстєрне Мартініус (<i>Храповицька Г.</i>).....	143
Бласко Ібаньєс Вісенте (<i>Назарєць В.</i>).....	146
Блейк Вільям (<i>Соловійова Н.</i>).....	147
Блок Олександр Олександрович (<i>Ніколенко О.</i>).....	149
Бо Цзюй-і (<i>Карпенко О.</i>).....	152
Бодлер Шарль (<i>Триков В.</i>).....	153
Боккаччо Джованні (<i>Полуяхтова І.</i>).....	154
Болдуїн Джеймс (<i>Гіленсон Б.</i>).....	158
Бомарше П'єр-Огюстен Карон де (<i>За Розумовською М.</i>).....	160
Борген Юхан (<i>Храповицька Г.</i>).....	163
Борн Бертран де (<i>Пронін В.</i>).....	165
Борхерт Вольфганг (<i>Пронін В.</i>).....	166
Борхес Хорхе Луїс (<i>Гольдштейн А.</i>).....	167

Боярдо Маттео Марія (<i>Назарець В.</i>)	170
Бравнінг Роберт (<i>Безкоровайний Г.</i>)	171
Брант Себастьян (<i>Зав'ялова А.</i>)	172
Бредбері Рей (<i>Михальська Н.</i>)	173
Брентано Клеменс і Арнім Людвіг Ахім фон (<i>Дудова Л.</i>)	175
Бретон Андре (<i>Васильєв Є.</i>)	179
Брехт Бертольт (<i>Назарець В.</i>)	180
Бродський Йосиф Олександрович (<i>Безкоровайний Г., Щавурський Б.</i>)	184
Бройн Гюнтер де (<i>Назарець В.</i>)	186
Бронте Шарлотта, Емілі, Енн (<i>Михальська Н.</i>)	188
Брох Герман (<i>Безкоровайний Г.</i>)	194
Брукс Гвендолін (<i>Назарець В.</i>)	196
Буало-Депрео Нікола (<i>За Жирмунською Н.</i>)	197
Буковскі Чарлз (<i>Безкоровайний Г.</i>)	199
Булвер-Літтон Едуард Джордж (<i>Вахрушев В.</i>)	201
Булгаков Михайло Опанасович (<i>Ніколенко О.</i>)	204
Бунін Іван Олексійович (<i>Безкоровайний Г.</i>)	208
Бусон Йоса (<i>Карпенко О.</i>)	209
Буццаті Діно (<i>Назарець В.</i>)	210
Бюргер Готфрід Август (<i>Вдовиченко Л.</i>)	211
Бютор Мішель Марі Франсуа (<i>Безкоровайний Г.</i>)	213
Бюхнер Георг (<i>Васильєв Є.</i>)	214
Бялик Хаїм Нахман (<i>Щавурський Б.</i>)	215

В

Вагнер Ріхард (<i>За Тураєвим С.</i>)	218
Важа Пшавела (<i>Синиченко О.</i>)	220
Вазов Іван Мінчев (<i>Шахова Л.</i>)	222
Вайлд Оскар (<i>Чорноземова Є.</i>)	225
Вайлдер Торнтон Найвен (<i>Васильєв Є.</i>)	228
Вала Катрі (<i>Завгородній О.</i>)	229
Валері Поль (<i>Щавурський Б.</i>)	232
Вальє-Інклан Рамон Марія дель (<i>Назарець В.</i>)	234
Вальзер Роберт (<i>Никифоров В.</i>)	235
Ван Вей (<i>Турков Г.</i>)	237
Ванчура Владислав (<i>Назарець В.</i>)	240
Варгас Лййоса Маріо (<i>Назарець В.</i>)	243
Ваянський Светозар (<i>Назарець В.</i>)	244
Вега Карпйю Лопе Фелікс де (<i>Єрофеева Н.</i>)	246
Ведекінд Франк (<i>Назарець В.</i>)	250
Вежинов Павел (<i>Шахова Л.</i>)	251
Веллс Герберт Джордж (<i>Михальська Н.</i>)	254
Верга Джованні (<i>Луков В.</i>)	259
Вергеланн Генрік Арнольд (<i>За Григор'євою Л.</i>)	260

Вергілій Марон Публій (<i>Пащенко В., Пащенко Н.</i>)	261
Верешмарті Мігай (<i>За Россіяновим О.</i>)	269
Веркор (<i>Назарець В.</i>)	271
Верлен Поль (<i>Триков В.</i>)	273
Верн Жуль (<i>Кірнозе З.</i>)	276
Верфель Франц (<i>Пронін В.</i>)	278
Верхарн Еміль (<i>Воропанова М.</i>)	279
Виспянський Станіслав (<i>Назарець В.</i>)	282
Віан Борис (<i>Васильєв Є.</i>)	285
Вівіані Рафаеле (<i>Назарець В.</i>)	286
Війон Франсуа (<i>Кірнозе З.</i>)	287
Віланд Крістоф Мартін (<i>Васильєв Є.</i>)	289
Вільямс Вільям Карлос (<i>Васильєв Є.</i>)	290
Вільямс Теннессі (<i>Половинкіна О.</i>)	292
Вінї Альфред Віктор де (<i>Наливайко Д.</i>)	294
Вітмен Волт (<i>Михальська Н.</i>)	298
Во Івлін Артур (<i>Чорноземова Є.</i>)	299
Вознесенський Андрій Андрійович (<i>За Кедровим К.</i>)	301
Войнич Етель Ліліан (<i>Воропанова М.</i>)	303
Волкотт Дерек (<i>Безкоровайний Г.</i>)	305
Вольтер (<i>Пронін В.</i>)	306
Вольф Кріста (<i>Нікіфоров В.</i>)	309
Вондел Йост ван ден (<i>За Ошіс В.</i>)	310
Воннегут Курт (<i>Гіленсон Б.</i>)	313
Вордсворт Вільям (<i>Ганін В.</i>)	315
Воррен Роберт Пенн (<i>Гіленсон Б.</i>)	319
Вулф Вірджинія (<i>Михальська Н.</i>)	320
Вулф Томас Клейтон (<i>Денисова Т.</i>)	324

Г

Гавел Вацлав (<i>Назарець В.</i>)	330
Гавлічек-Боровський Карел (<i>Назарець В.</i>)	331
Гайне Генріх (<i>Пронін В.</i>)	333
Галіб (<i>За Пригариною Н.</i>)	338
Гамсун Кнут (<i>Храповицька Г.</i>)	340
Ганка Вацлав (<i>Назарець В.</i>)	344
Гарді Томас (<i>Кориунова С.</i>)	345
Гарт Френсіс Брет (<i>Гіленсон Б.</i>)	348
Гауптман Герхарт (<i>Храповицька Г.</i>)	350
Гауф Вільгельм (<i>Дудова В.</i>)	355
Гафіз (<i>Полотнюк Я.</i>)	358
Гашек Ярослав (<i>Козак Т.</i>)	361
Гвездослав Павол Орсак (<i>Назарець В.</i>)	363
Гейденстам Карл Густав Вернер фон (<i>Назарець В.</i>)	364

Гейм Георг (<i>За Абрамовських Є.</i>)	365
Гельдерлін Йоганн Христіан Фрідріх (<i>Наливайко Д.</i>)	366
Герберт Збігнєв (<i>Ольбромський М.</i>)	369
Гердер Йоганн Готфрід (<i>Дудова Л.</i>)	373
Гесіод (<i>Пащенко В., Пащенко Н.</i>)	377
Гессе Герман (<i>Шахова К.</i>)	381
Гоголь Микола Васильович (<i>За Манном Ю.</i>)	386
Гомер (<i>Вахрушев В.</i>)	393
Гораций (<i>Христиніна П.</i>)	399
Горький Максим (<i>Назарець В.</i>)	401
Готорн Натанієл (<i>Гіленсон Б.</i>)	406
Гофман Ернст Теодор Амадей (<i>Дудова Л.</i>)	408
Гофмансталь Гуго фон (<i>Щавурський Б.</i>)	414
Грабал Богуміл (<i>Назарець В.</i>)	415
Григор Нарекаці (<i>За Налбандяном В.</i>)	417
Гурамішвілі Давид (<i>За Барамідзе А.</i>)	418
Гуттен Ульріх фон (<i>За Шаповаловою М.</i>)	420
Гюго Віктор Марі (<i>Луков В.</i>)	421

Г

Галчинський Константи Ільдефонс (<i>Бондаренко Г.</i>)	430
Гарднер Джон Чемплін (<i>Денисова Т.</i>)	431
Гарсія Лорка Федеріко (<i>Діанова Є.</i>)	434
Гарсія Маркес Габріель (<i>Дудова Л.</i>)	436
Гаскелл Елізабет (<i>За Дружиніною А.</i>)	439
Гельдерод Мішель де (<i>Васильєв Є.</i>)	440
Георге Стефан (<i>За Абрамовських Є.</i>)	441
Гете Йоганн Вольфганг (<i>Пронін В.</i>)	442
Гільєн Ніколас (<i>Макаров А.</i>)	448
Гінзберг Аллен (<i>Климчук В.</i>)	449
Годвін Вільям (<i>Соловійова Н.</i>)	450
Гойтісоло Хуан (<i>Назарець В.</i>)	453
Голдінг Вільям (<i>Чорноземова Є.</i>)	454
Голдсміт Олівер (<i>Волкова Н.</i>)	457
Голсуорсі Джон (<i>Воропанова М.</i>)	458
Гольдоні Карло (<i>Полуяхтова І.</i>)	462
Гомбрович Вітольд (<i>Назарець В.</i>)	465
Гонгора-Арготе Луїс де (<i>За Штейном А.</i>)	466
Гонкур Едмон і Жуль (<i>Триков В.</i>)	468
Гордімер Надін (<i>Христиніна Є.</i>)	470
Готье Теофіль (<i>Ніколенко О.</i>)	472
Гоцці Карло (<i>Полуяхтова І.</i>)	474
Грасіан-і-Моралес Бальтасар (<i>Чорноземова Є.</i>)	476
Грасс Гюнтер (<i>Шахова К.</i>)	478

Грей Томас (<i>Волкова Н.</i>)	483
Грейвс Роберт (<i>Васильєв Є.</i>)	484
Грейф Леон де (<i>Назарець В.</i>)	486
Грімм Якоб і Вільгельм (<i>Дудова Л.</i>)	486
Гріммельсгаузен Ганс Якоб Крістоффель фон (<i>За Морозовим О.</i>)	488
Грін Грем (<i>Воропанова М.</i>)	491
Грінвуд Джеймс (<i>Михальська Н.</i>)	494
Гріфіус Андреас (<i>Васильєв Є.</i>)	496
Гундулич Іван (<i>За Моторним В.</i>)	499

Д

Д'Аннунціо Габріеле (<i>Триков В.</i>)	502
Данте Аліг'єрі (<i>Полуяхтова І.</i>)	503
Даріо Рубен (<i>Щавурський Б.</i>)	510
Даррелл Джералд Малколм (<i>Волкова Н.</i>)	511
Де Костер Шарль (<i>Пуришев Б.</i>)	513
Де Рада Ієронім (<i>За Десницькою А.</i>)	516
Де Філіппо Едуардо (<i>Полуяхтова І.</i>)	518
Деледда Грація (<i>Назарець В.</i>)	520
Делібес Мігель (<i>За Штейном А.</i>)	521
Дефо Даніель (<i>Михальська Н.</i>)	522
Джамі Нуріддін Абдуррахман ібн-Ахмад (<i>За Брагінським Й.</i>)	526
Джебран Халіль Джебран (<i>За Хорольським В.</i>)	527
Джеймс Генрі (<i>Гіленсон Б.</i>)	530
Джованьолі Рафаелло (<i>Коцюєва І.</i>)	532
Джойс Джеймс Августин Алоїзіус (<i>Михальська Н.</i>)	533
Джонсон Бенджамін (<i>Чорноземова Є.</i>)	541
Дзеамі Мотокійо (<i>За Йоффе Й.</i>)	543
Дідро Дені (<i>Пронін В.</i>)	545
Дікінсон Емілі Елізабет (<i>Гіленсон Б.</i>)	547
Діккенс Чарлз (<i>Михальська Н.</i>)	548
Доде Альфонс (<i>Митропольська Є.</i>)	556
Додж Мері Мейпс (<i>Волкова Н.</i>)	558
Дойл Артур Конан (<i>Вахрушев М.</i>)	560
Домбровська Марія (<i>Назарець В.</i>)	562
Донн Джон (<i>Ганін В.</i>)	564
Дос Пассос Джон Родеріго (<i>Гіленсон Б.</i>)	566
Достоевський Федір Михайлович (<i>За Богдановою О.</i>)	569
Драйден Джон (<i>Васильєв Є.</i>)	576
Драйзер Теодор (<i>Юнкis Г.</i>)	577
Ду Фу (<i>За Позднесвою Л.</i>)	580
Дучич Йован (<i>За Дороніною Р.</i>)	582

Дю Белле Жоашен (<i>Васильєв Є.</i>)	583
Дюма Александр (<i>Мишина М., Луков В.</i>)	585
Дюрренматт Фрідріх (<i>Мартінова О.</i>)	589

Е

Еберс Георг (<i>Пронін В.</i>)	594
Еврипід (<i>Нікола М.</i>)	594
Езоп (<i>Нікола М.</i>)	597
Еко Умберто (<i>Назарець В.</i>)	598
Еленшлегер Адам Готлоб (<i>За Григор'євою Л.</i>)	601
Еліот Джордж (<i>Воропанова М.</i>)	604
Еліот Томас Стернз (<i>Михальська Н.</i>)	605
Елюар Поль (<i>Луков В., Триков В.</i>)	607
Емерсон Ралф Волдо (<i>Половинкіна О.</i>)	608
Еразм Роттердамський (<i>Зав'ялова А.</i>)	611
Ередіа Жозе Марія де (<i>Наливайко Д.</i>)	614
Еспронседа-і-Дельгадо Хосе де (<i>За Штейном А.</i>)	617
Есхіл (<i>Нікола М.</i>)	619
Етвуд Маргарет Еліно́р (<i>Назарець В.</i>)	621
Ечегарай-і-Ейсагірре Хосе (<i>Назарець В.</i>)	623
Ешенбах Вольфрам фон (<i>Васильєв Є.</i>)	623

Є

Євтушенко Євгеній Олександрович (<i>За Оскоцьким В.</i>)	626
Єйтс Вільям Батлер (<i>Саруханян А.</i>)	629
Єсенін Сергій Олександрович (<i>За Марченко А.</i>)	631

Ж

Жакоб Макс (<i>Васильєв Є.</i>)	636
Жеромський Стефан (<i>Назарець В.</i>)	636
Жід Андре (<i>Кірнозе З.</i>)	640
Желязни Роджер Джозеф (<i>За Гаковим В.</i>)	644
Жорж Санд (<i>Луков В.</i>)	645

З

Зальтен Фелікс (<i>Дежуров А.</i>)	650
Звево Італо (<i>Назарець В.</i>)	651
Зегерс Анна (<i>Пронін В.</i>)	651
Зінгер Айзек Башевіс (<i>За Бартом Д.</i>)	654
Золя Еміль (<i>Триков В.</i>)	656
Зріні Міклош (<i>За Росіяновим О.</i>)	660
Зюскінд Патрік (<i>Чертенко О.</i>)	661

І

Ібсен Генрік (<i>Храповицька Г.</i>)	666
Івашкевич Ярослав (<i>Назарець В.</i>)	673
Ікбал Мухаммад (<i>За Пригаріною Н.</i>)	676
Імру'улькайс (<i>За Фільштинським І.</i>)	678
Ірасек Алоїз (<i>Козак Т.</i>)	679
Ірвінг Вашингтон (<i>Михальська Н.</i>)	681
Ісікава Такубоку (<i>За Турковим Г.</i>)	683
Ісса (<i>За Бондаренком І.</i>)	686
Іхара Сайкаку (<i>Назарець В.</i>)	687

Й

Йонеско Ежен (<i>Триков В.</i>)	690
Йонсон Ейвінд (<i>Назарець В.</i>)	692
Йоса Бусон (<i>Карпенко О.</i>)	693

К

Кавабата Ясунарі (<i>Кибальчич Л.</i>)	696
Кавальканті Гвідо (<i>Полуяхтова І.</i>)	697
Кавафіс Константинос (<i>За Лльїнською С.</i>)	698
Казанова Джованні Джакомо (<i>Назарець В.</i>)	700
Калідаса (<i>Васильєв Є.</i>)	702
Кальвіно Італо (<i>Назарець В.</i>)	703
Кальдерон де ла Барка Педро (<i>За Штейном А.</i>)	705
Камінгс Е.Е. (<i>Іваненко Ю.</i>)	708
Камюенс Луїш Ваз ді (<i>За Тертеряном І.</i>)	708
Камю Альбер (<i>Триков В.</i>)	711
Канетті Еліас (<i>Васильєв Є.</i>)	714
Кардуччі Джозуе (<i>За Ломідзе С.</i>)	716
Карлфельдт Ерік Аксель (<i>Назарець В.</i>)	717
Карпентьєр Алехо (<i>Назарець В.</i>)	717
Каспрович Ян (<i>Назарець В.</i>)	719
Кастанеда Карлос (<i>За Єрмаковою І.</i>)	720
Катулл Гай Валерій (<i>Стеквашов Є.</i>)	722
Кафка Франц (<i>Никифоров В.</i>)	724
Кеведо-і-Вільєгас Франціско Гомес де (<i>Бернова Ю.</i>)	731
Келлер Готфрід (<i>Стеквашов Є.</i>)	734
Келлерман Бернгард (<i>Вдовиченко Л.</i>)	736
Керролл Льюїс (<i>Демурова Н.</i>)	738
Керуак Джек (<i>Мешков А.</i>)	741
Кізі Кен (<i>Васильєв Є.</i>)	743
Кім Ман Чжун (<i>За Нікітіною М. й Троцевичем О.</i>)	744
Кінг Стівен (<i>Назарець В.</i>)	746

Кіплінг Джозеф Ред'ярд (<i>Іонкіс Г.</i>)	747
Кірога Орасіо (<i>Назарець В.</i>)	754
Кітс Джон (<i>Шайтанов І.</i>)	756
Кіш Данило (<i>Татаренко А.</i>)	760
Кларк Артур Чарлз (<i>Вахрушев В.</i>)	762
Клейст Бернд Вільгельм Генріх фон (<i>Дудова Л.</i>)	764
Клопшток Фрідріх Готліб (<i>Вдовиченко Л.</i>)	768
Коельо Пауло (<i>За Боде М.</i>)	769
Колдуелл Ерскін Престон (<i>Гіленсон Б.</i>)	771
Колетт Габріель Сідоні (<i>Фомін С.</i>)	773
Коллар Ян (<i>Назарець В.</i>)	774
Коллінз Вільям Вілкі (<i>Соловйова Н.</i>)	775
Колрідж Семюел Тейлор (<i>Ганін В.</i>)	777
Конопніцька Марія (<i>Назарець В.</i>)	780
Конрад Джозеф (<i>Вахрушев В.</i>)	783
Констан де Ребек Бенжамен Анрі (<i>Калинникова Н.</i>)	785
Корнель П'єр (<i>Луков В.</i>)	787
Кортасар Хуліо (<i>Назарець В.</i>)	791
Кохановський Ян (<i>Назарець В.</i>)	793
Крейн Стівен (<i>Гіленсон Б.</i>)	796
Крісті Агата (<i>Михальська Н.</i>)	797
Кронін Арчибалд Джозеф (<i>Михальська Н.</i>)	800
Крус Рамон Франсіско де ла (<i>За Тертерян І.</i>)	802
Крус Хуана Інес де ла (<i>За Кутейщиковой В. і Тертерян І.</i>)	803
Крюс Джеймс (<i>Стеквашов Є.</i>)	805
Кукучін Мартін (<i>Назарець В.</i>)	807
Кундера Мілан (<i>За Шепанович М.</i>)	808
Купер Джеймс Фенімор (<i>Ващенко А.</i>)	810
Кутзєє Джон Міхаель (<i>Никифоров В.</i>)	812